

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 8 Febr. 1881, kl. 5 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om antagande af en författning angående offentlighet vid underdomstolarne.

Kongl. Maj:t har den 22 sistlidne Januari till Riksdagen aflåtit en nådig proposition af följande lydelse:

»Urgammal häfd har stadgat bruket af offentlighet vid underdomstolarnes förhandlingar. Vidmakthållandet af detta bruk har påbjudits genom Kongl. Cirkuläret den 28 Mars 1835, men, på sätt vid flera tillfällen blifvit erinradt, saknas i lag något uttryckligt stadgande härom. Enär det syns vara af vigt, att ifrågavarande brist i gällande lag varder afhjelpt, har Kongl. Maj:t låtit upprätta ett förslag till författning i sådant syfte och vill alltså, med öfverlemnande af de i Högsta Domstolen och Statsrådet angående denna fråga förda protokoll, jemlikt 87 § Regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga följande:

Förordning om offentlighet vid underdomstolarne.

Vid allmän Underrätt, så ock vid poliskammare, när sådana mål der förehafvas, i hvilka poliskammare utöfvar domsrätt, skall rättegång hållas offentligen; och vare förty, så länge det kan ske utan trängsel för dem, som till Rätten höra eller hafva med sakerna att skaffa, ej någon förment att vara inne, medan Rätten sitter, der ej öfverläggning till beslut skall inom lyckta dörrar hållas, eller Rätten finner förekommande mål vara för anständigheten och sedligheten stötande, i hvilka händelser åhörarne skola på ordförandens tillsägelse afträda.

Bih. till Riksd. Prot. 1881. 7 Saml. 2 Häft.

Hvar som rättegång åhöra vill skall skicka sig tyst och anständigt. Gör någon annorlunda, må han från rummet afvisas.

Den, som i Rätten förer ordet, ege till ordningens bibehållande gifva nödiga föreskrifter. Hvad han i ty fall förordnar gånge genast i verkställighet.

Genom hvad här blifvit stadgad göres icke någon ändring i 21 och 22 §§ 17 Kap. Rättegångsbalken.»

Frågan om införande i allmän lag af stadgande om offentlighet vid underdomstolarne har vid flera föregående tillfällen utgjort föremål för behandling af representationen.

I underdåniga skrivelser den 22 Augusti 1823 och den 30 November 1829 anhöllo Rikets Ständer om införande i lagen af bestämmelser om offentlighet vid underrätter samt vid poliskamrar i städerna, då sådana mål der föröhades, i hvilka poliskammaren utöfvade domsrätt. Sedan emellertid Kongl. Maj:t funnit sig icke kunna bifalla dessa förslag på grund af förekomna betänkligheter, särskildt beträffande den föreslagna offentligheten vid poliskamrar, så förnyade Ständerna sin anhållan uti underdånig skrivelse den 25 Augusti 1834. Med anledning häraf utfärdade Kongl. Maj:t den 28 Mars 1835 ett cirkulär till Hof- och Öfverrätter, hvaruti Kongl. Maj:t förklarade sig funnit nödigt, »att låta vederbörande erinras att det urgamla bruket af offentlighet vid underrätter vidmakthålla.» Det af Rikets Ständer äfven nu framställda yrkandet om offentlighet vid poliskamrar blef icke af Kongl. Maj:t bifallet.

Då 1835 års cirkulär tillkommit på administrativ väg, saknas fortfarande i allmänna lagen uttryckligt stadgande om offentlighet vid underdomstolarne, ehuru ej mindre Lagkomitén än, efter cirkulärets tillkomst, Lagberedningen i sina afgifna förslag till Rättegångsbalk inrymt stadganden i detta ämne. Denna brist är det nu föreliggande Kongl. förslaget afsedt att afhjelpa. Derjemte vinnes, i fall förslaget antages, fördelen af en ny bestämmelse derom, att offentlighet skall iakttagas vid förhandlingarna inför poliskammare i sådana mål, der denna myndighet utöfvar domsrätt, hvilken bestämmelse Rikets Ständer i underdånig skrivelse den 11 November 1840 särskildt påyrkat. Utskottet vill i detta hänseende erinra, hurusom, beträffande poliskamrarne i de städer, hvarest sådana finnas inrättade, bestämmelse om offentlighet vid förhandlingarna förekommer endast i Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för polisdomaren i Stockholm af den 20 Maj 1868, hvilken instruktion i § 3 innehåller, att »rättegången vid polisdomstolen är muntlig och offentlig; dock att, om särskilda förhållanden dertill föranleda, polisdomaren

eger genom beslut bestämma, att målet skall handläggas inför slutna dörrar»; hvaremot stadgandena för poliskamrarne i Göteborg af den 19 Augusti 1807, i Norrköping af den 18 Mars 1825, i Karlskrona af den 29 Oktober 1828 samt i Eskilstuna af den 28 Mars 1879 icke innehålla någon föreskrift uti ifrågavarande afseende.

Med anledning af hvad Utskottet nu anfört, får Utskottet vördsamt hemställa,

att Kongl. Maj:ts nu föreliggande nådiga proposition om antagande af en författning angående offentlighet vid underdomstolarne måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 Februari 1881.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. LAGERSTRÅLE.

Reservationer:

af Herr *Lagerstråle*, med hvilken Herrar Grefve *Mörner*, Friherre *Hamilton* och *H. A. Widmark* instämt: »Då offentlighet vid underdomstolarne enligt urgammal häfd allmänneligen egt rum, och derutöfver blifvit genom Kongl. Cirkuläret den 28 Mars 1835 ytterligare anbefald, samt uti Rikets Ständers den 11 November 1840 till Kongl. Maj:t i underdånighet aflåtna skrifvelse angående offentlighets iakttagande vid poliskammare i vissa mål jemväl antages vara gällande, anser jag för min del ny, särskild, lagstiftning i detta ämne både obehöflig och vilseledande, i ty att en ny lags utfärdande måste framkalla den föreställning, att domstolsförhandlingars undandragande från offentlighet derförinnan icke varit lagstridigt.

Hvad åter angår enahanda offentlighet vid poliskammare, när sådana mål der förehafvas, i hvilka poliskammare utöfvar domsrätt, så är, beträffande polisdomstolen i Stockholm i Kongl. Maj:t instruktion för densamma af den 20 Maj 1868 offentlighet redan såsom allmän regel anbefald; och då beträffande öfriga städer — till antalet endast 4 — der poliskammare med domsrätt finnes, någon anledning icke förekommit dertill att vid dessa myndigheter

annan ordning i detta hänseende nu följes än den för underrätt gällande, synes mig, enär Nya Lagberedningen, efter hvad som blifvit Riksdagen meddeladt, för närvarande är sysselsatt med utarbetandet af ny rättegångsordning, i hvilken så det ena som det andra stadgandet får sin naturliga plats, särskild lagstiftning i ämnet icke heller i denna del för närvarande erforderlig.

På dessa grunder finner jag mig icke böra tillstyrka antagandet af förevarande Kongl. proposition» ;

af Herr *Lothigius*, med hvilken Herr *Thomasson* instämt, som ansett utlåtandet hafva bort erhålla följande lydelse: »Offentlighet i rättegång vid underdomstolarne i riket har väl genom urgammal sed, och den erinran om vidmakthållande deraf, som meddelats genom Kongl. brefvet den 28 Mars 1835, kraft af lag. Då emellertid stadgande härom hittills icke finnes uti allmän af Konung och Riksdag stiftad lag inrymdt, ehuru det otvifvelaktigt har sin rätta plats i rättegångsordningen, hvarest äfven både Lagkomitén och den äldre Lagberedningen i sina förslag infört sådant; då lagförslag i ämnet nu, utan afvaktan af den omarbetning af Rättegångsbalken, som i Nya Lagberedningen pågår blifvit till Riksdagens pröfning öfverlemnadt och Utskottet mot förslaget innehåll icke har något att erinra; och då hittills saknats föreskrift om offentlighet vid poliskammare under handläggning af vissa mål är önskvärd, finner Utskottet sig böra tillstyrka bifall till den nådiga propositionen» ;

af Herr *Magnus Jonsson*, som för sin del funnit lagförslaget tredje mom. hafva bort lyda sålunda:

»Rätten ege till ordningens bibehållande gifva nödiga föreskrifter. Hvad rätten i ty fall förordnar gånge genast i verkställighet.»